

Language and Linguistics

**Lexical Approach – Vocabulary Teaching Techniques for ESL Learners
Through Proper Lesson Shapes**

Ekaterine Julakidze

ekaterine.julakidze@atsu.edu.ge

Irma Rusadze

irma.rusadze1@atsu.edu.ge

Akaki Tsereteli State University

Kutaisi, Georgia

DOI: <https://doi.org/10.52340/atsu.2025.1.25.05>

To date, lexis acquisition has been largely dependent upon the practice of other language skills. However, this has been shown to be insufficient in achieving an appropriate vocabulary expansion. Teaching vocabulary is one of the main issues if we focus on Learner's fluency and wish to hear native-like and free utterances from the students. Proper vocabulary along with functional language enables them to be on the same level with the native speakers, to be understood properly and to perform extended utterances. Vocabulary must be acquired better through direct study and large amount of quality input. Bearing in mind latest second language theories, we may suggest how we should offer learners new target vocabulary, or more precisely through what techniques we are providing for better understanding and acquisition. Here, in our further paper we would like to introduce and classify all probable methods of better understanding of new vocabulary and provide strategies for its enhancement. The proposed teaching methodology will enable students to be involved in teaching process as in something interesting, challenging and informative, and on the other hand, we teachers will reach the goal – it will enhance our learners' vocabulary, and also will make teaching process enjoyable and stimulating.

Keywords: *Functional Language, Elicitation, Conveying Meaning, Sound Prompts.*

Introduction. Lexis acquisition relies on other language skills, but this is insufficient for vocabulary expansion. Teaching proper vocabulary and functional language helps learners achieve fluency, understand native speakers, and perform extended utterance. Vocabulary must be acquired better through direct study and large amount of quality input. Learners generally have difficulties with lexis and grammatical relationship, and, undoubtedly, the most common problems they face when they try to study vocabulary are in the area of understanding, producing and recognition. Most teachers focus on learning grammatical laws and rules and giving less importance to vocabulary but surely: “Without grammar

little can be conveyed but without vocabulary nothing can be conveyed“ (Wilkins 1972, 118). We are going to introduce and classify various methods for improving understanding of new vocabulary and propose strategies for its enhancement. All these techniques are vital and practical thus we firmly oppose offering so called “bare translation” and usage of dictionaries while studying new target vocabulary. The next step that should be taken into consideration is which lesson shapes may be used to teach the new vocabulary, and here the class level, learners’ awareness and relevance of materials are also important. All these activities result in storing new items in short-termed memory before transferring target vocabulary units into long-term memory, and one key point also to be taken into account is the authenticity of produced materials. Some advanced students often lack motivation due to the fact that they think they know grammar and general vocabulary and do not see the necessity for acquiring more new items, here the teacher’s guidance is essential. If they only revise grammar along with basic vocabulary, it will stuck them and tend to make their speech full of unnatural sounding elements.

Vocabulary Teaching Techniques. Vocabulary can be considered as an important aspect of literacy teaching and focuses on the knowledge of words, including their structure (morphology), use (grammar), meaning (semantics), and links to other words (word/semantic relationship).

Teaching vocabulary is a subtle objective as it determines the understanding of the word and deals to the comprehension of the whole text. The task becomes even more difficult when we are in the ESL classroom. Here the new target vocabulary should be offered in a flexible and the most understandable way. The best approaches to come up to the main idea of the target word given, are elicitation and conveying the meaning with different means. These means might be:

- Giving synonyms
- Giving antonyms
- Produce examples with different words/paraphrasing
- Using visuals: pictures/photos/images
- Using body language: mime/gesture
- Pointing on realia

While producing new target vocabulary the teachers may use all these techniques or may use some of them or may stop as he realizes that the class guess the meaning of the new word and have a proper understanding of it. It depends on class level, students’ awareness and sensitivity. But if a teacher feels that these means are not enough and students need more clarification to immense in the sense for better understanding of the word he may use:

- Text/context
- Jokes (if class level offers this opportunity)
- Sound prompts
- Unfinished sentences

These activities enable students to be more cognitively engaged in the learning process, these may take more time showing visuals, or mime or paraphrasing but words understanding once properly are memorized much better.

On the examples of ***synonyms*** and ***antonyms*** we would like to introduce how the process works in practice. For example: if our target word is adjective “large”, we can produce as much synonyms as possible like: huge, giant, big, great, enormous etc. (The suggested synonyms should ideally be offered with consideration of the group’s proficiency level and prior knowledge) even involve the class in teaching process motivating them to understand by themselves and practice as much as possible, on the other hand for better understanding one can add opposite meaning and offer the class the antonyms of the same adjective, like: small, tiny, little, minor etc. Here paraphrasing also may play a significant role in understanding the meaning.

Example: DNA is a tiny molecule containing a code that gives the body instructions for the growth of cells. The same sentence may be paraphrased as: DNA is a small molecule that contains lessons for a person’s cell development. One more example: Because every person’s DNA is distinctive, it is a valuable tool for identification. Paraphrase: Every individual’s DNA is a device, so it is useful in identifying people. So, with a help of paraphrasing we got words similar in meaning like instructions/lessons, valuable/useful, distinctive/device and it helps our learners not only guess but immense in the real sense of the word-meaning (Vargo & Blass 2018, 48).

We should also take into consideration that learning words with a help of well-known synonyms may be easier than learning words without known synonyms as students can transfer the meaning of the word and word-combinations from known synonyms to less frequent ones. According to Stuart Webb, “when learning a non-synonym, L2 learners use their first language L1 knowledge of that item and information from the context in which it was encountered to help learn that word” (Webb Koran 2007, 121). Further advantage of learning the synonyms of known words may be faster than learning non-synonyms because learners may gain substantial vocabulary knowledge from known synonyms.

We would like to explain the benefit of visuals in the vocabulary learning process through ***realia*** and ***pictures***. It is validated through experience that at all level learners remember new words and phrases more vividly and easily with a help of realia. Topics like class equipment, handouts etc. gets well with this

method. Even educational process with this technique is very amusing, gets fun and noise and more engagement and involvement from the students' side. We can use realia also to revise vocabulary by asking students to name the objects. Consequently, this method appears quite helpful letting students grasping the meaning instantly. In contrast to realia, there are plenty number of pictures and images, and it is easy to get with a help of variety of internet resources (printed pictures, slides etc.) Quite often pictures are left as a magic in case learners stuck at some point on word understanding. It clarifies the meaning instantly and gives the learners chance to imagine, use their creativity and think longer.

Another important technique we would like to point out while teaching vocabulary is **body language**. Body language helps teachers to improve their relationship to students and on the other hand we can consider posture, gesture, mime and facial expression as an addition means in vocabulary teaching process. Teachers may use all kind of body language (eye contact, gesture, posture, facial expression etc.) or some of them, according to the situation. For e.g.: to teach numbering the teacher can use palm and fingers to point to the numbers 1 to 10. It is easy to elicit certain words and phrases from student with a help of gesture, we can incorporate gesture and mime in practical activity, for ex: in dialogue when two people meet each other for the first time, have students shake hands as we do in real life, or teaching conversation where a customer is complaining make students use body language and gesture to express apology, or shock, or any reaction suitable for the situation.

Undoubtedly, the best way for thorough comprehension of the target word is **context**, using clues or hints provided in the text that surround the unfamiliar word to help guess the meaning, this text may convey the words, phrases or expressions that appear before, after or close to the target word. Simultaneously, it can also include visuals or headings embedded in the text – mainly everything that enables and helps the student to understand the meaning and here we strongly recommend expository, non-fiction texts rather than narrative ones, as they provide better clues. According to **Joan Sedita** there are context clues that are very helpful for students and they also benefit the teacher to find the examples in the text to use for explicit instruction and practice.

These context clues are the following:

- *Definition clue* - with a help of text the definition of the word is clear. e.g.: **Geotourism** is a kind of tourism that sustains and enhances the geographical character of a place (Vargo & Blass 2018, 103).
- *Descriptive clue* – the reader figures out the meaning from the information described in the context. e.g.: When a hurricane **makes landfall**, a large

amount of water rushes over the land and destroys structures on the shore (Vargo & Blass 2018, 83).

- *Synonym clue* – words with similar meaning, e.g.: When people come to visit some special and unique area... they are enjoying and learning more (Vargo & Blass 2018, 105).
- *Comparison clue* – the word is compared with the other similar examples, ex: Cumulus clouds look like a pile of cotton balls.
- *Contrast clue* - using generally antonyms, the word of contrasting meaning, ex: Unlike a **compound**, an element cannot be broken into simpler materials.
- *Example clue* – it is a word with provided examples, ex: An example of **mutualism** is a pear crab and a mussel. Tiny pear crab lives inside mussel shells. The crabs eat the young of organisms that would harm the mussels if they grew to adults inside the shell.

We should also use **personalization** as a one important method in vocabulary studies: it is a fact learners remember things better when we give them strong associations. These can be examples from real life (environment, economics, leisure time), as well as personalized examples from teachers' or students' lives.

Importance of CCQs in Vocabulary Teaching Process, Formation and Usage.

And if all these visual, verbal, instrumental clarifications are not enough and the teacher doubts whether the student understands the meaning of the target vocabulary, and at the same time needs to check if he reaches the goal the best solution here is CCQ (Concept checking questions). CCQs in ELS are target questions or prompts that elicits the response that shows the student's understanding. It is the best way to assess comprehension, they are great tools when we teach ESL vocabulary or grammar. Concept Checking Questions in the ESL classrooms could be reasonably simple questions suitable to the class-level and student's age. These questions are designed to highlight the essence of the target vocabulary and check its understanding. As the importance of Concept Checking Questions in vocabulary studies is vital it is also important to design them properly. The golden rule of making CCQs is that target word should not be mentioned in the question. The key word should be in the minds of the students and they should answer the questions accordingly. It may be Yes/No questions, or open-ended WH questions. Different types of questions are responded differently but simple: YES or NO, while other types of questions will create dialogue or extended response from the students.

The advantages of the Concept Checking Questions are the following:

- They cover key aspects of meaning
- They do not focus on irrelevant points
- They don't use the target item itself

For example, we give a new word, “EMBARRASSED” (adj). After giving synonyms, or antonyms, or visuals, or showing the gesture, and we still are not sure whether the students understand the meaning, or want to check the level of understanding we can simply overcome all these difficulties with a help of CCQ. Concept Checking Questions there might be:

- Is this a good feeling? (No)
- Are you worried about what other people will think? (Yes)
- Does your face sometimes go red? (Yes)

Here is another example that of Concept Checking Question for assessing the understanding of the collocation “PUT UP WITH” (v)

- Do you like this thing or person? (No)
- Are you patient or impatient? (Patient)
- Does this expression refer to thing or person? (Both)

And one more example to assess better understanding of the target word through Concept Checking Question:

CCQs for the noun “SUBSTITUTE” (n)

- Do you use something new and different? (Yes)
- Is it the same as the original? (No)
- If you need a “substitute”, can you use what you normally use? (No)
- Can a person be a substitute as well as the thing? (Yes)

CCQs always work. The concepts questions for an item will always be the same since the essential meaning of a piece of language does not change (Workman 2006, 11) Usage of Concept Checking Questions are very helpful in vocabulary studies and they are beneficial for both students and teachers as well. A clear grasp of CCQs will set the teach up for success and simultaneously impacting students’ success.

MPF System. After practicing all above-mentioned techniques and being assure that students know the meaning of the new word and are well aware of its concept, the next step to work with the class is MPF system (meaning, pronunciation, form). Hence, our ambition is to achieve language fluency and coherence in our learners, just perceiving the meaning, concepts of the word is not enough. Yes, it is well-known that teaching *meaning* is the most important aspect, as learner should understand what the word means, and then master in its pronunciation, so the next step after grasping the meaning is its proper *pronunciation*. Each word should be articulated properly if we want to be understood by the responder. Facing the fact that at this level of language comprehension learners less likely to make pronunciation mistakes, teachers’ interference is vital in this aspect, as we can actually reinstate pronunciation of the new word even without working on the meaning first. But this technique is a little bit risky with the leaners of the lower

level, because they might mispronounce the word and focusing on pronunciation before written forms has many benefits. We often think of drilling as a way of introducing and fixing the sounds of individual words. Drilling is a tense work and here exist too many different ways and techniques of drilling, and on the whole, it gives an opportunity to work with the features of connected speech, to help learners produce more natural, native-sound speech. Proper pronunciation also enables learners to write correctly. Since the English spelling system can be quite confusing, proper pronunciation can assist in improving spelling. Hence, students know and understand the meaning of the word and pronounce it correctly the next step is to explain them that each word in the sentence has its grammatical form, and also show them its written structure. We should produce it in a subtle way in order not to destruct students from the sounds of the new word. Native speakers do not focus on grammatical forms when communicating, it can be challenging use those forms when speaking foreign language. They focus more on the meaning and often choose word they better know, but speak in as unnatural way is much difficult for the listener to understand because some grammatical forms and features are omitted or used incorrectly. On the final stage of teaching target vocabulary, we should clarify the form of the word, give students clear understanding of the function of the word, more precisely explain and show the form of the word in particular and then in the given sentence. On the ground of existing knowledge of the students we clarify whether these new words are nouns, pronouns, verbs, adjective, adverbs, determiner, etc. In this case learners get aware of their existence, think about their meaning and discover why they are useful parts of the language. This enhances students' knowledge of language and ability to communicate. When learner realizes the importance of the form for understanding the meaning of word, they get more motivated to use them by themselves. Traditional grammar focuses on general rules and their correct usage in conversations. However, the understanding how the form improves communication gives them more confidence and tend them to apply it in everyday communication. Through forms learners understand the flexibility of the language, as they are aware its existence, they can notice them easily in real-life context, and as learner develops knowledge of the core of the meaning, they can deepen this knowledge every time that face the form.

Selecting Proper Lesson Frames in Vocabulary Studying. After so many efforts on the understanding of word meaning of the word, using different means and techniques for its clarification, proper pronunciation and giving information about its form, we should consider through which lesson shapes/frames all this information could be transferred to the learners. The choice of these lesson frames depends on many criteria, like students' awareness, class level and

teacher's approach and vision, the teacher should be sure that this is that very lesson frame which fulfills the learners' needs and help them to reach their goals: gives thorough, conceptual understanding of target vocabulary in all its aspects.

The most traditional approach is PPP (Present, Practice, Production) lesson frame, it is the most common and well-practice among ESL teachers, reliable and valid one the practiced in most classes, it can be visualized in the following way:

But in same instance it does not fulfill the needs of all learners: the language content in mainly related to the course-book or syllabus, and many teachers working through PPP lesson shape and experienced this lesson frame, prefer using TBP (Task-Based Presentation) or PBL (Project Based Learning) or more frequently TTT (Test, Teach Test) lesson frame.

The objective of TBP (Task-Based Presentation) is to complete the task and not just learn a structure, the central focus here is the task itself. Obviously, for this aim learners should use the right language while communicating, and the language itself with proper vocabulary and functional language in certain cases becomes instrument of communication, whose purpose is to complete the task successfully.

In vocabulary studies teachers cover all these stages:

1. Set the context
2. Reading for gist TBP (Task-Based Presentation)
3. Reading for detail
4. Students notice the target vocabulary in the text
5. Focus on MPF
6. Controlled practice (accuracy)
7. Freer practice (fluency)
8. Feedback/error correction

The advantage of TBP (Task-Based Presentation) over other more traditional methods is that it allows learner to practice real communication before doing language analysis. It fulfills students' needs by putting them in real authentic environment and make them to use all lexical communicate recourses to get by the situation. This draws students' attention to what they really know and capable of in real communication. One more advantage of TBP (Task-Based Presentation) lesson frame is that we are not restricted in the choice of classes, as it is good for mixed ability classes: a task can be completed successfully by a weaker or stronger students with more or less accuracy in language production, and also, we reach their own individual needs.

Collocations, lexical phrases, chunks of language which are so necessary for fluency and native like speaking appear in TBP (Task-Based Presentation) lessons but not so frequently, also, one reason lexical chunks are so common is that they are typically related to functional language use (Schmidt 2000, 400), but the main criticism of this lesson frame is its randomness. All these language resources are widely used in another lesson frame - PBL (Project-Based Learning).

PBL (Project-Based Learning) approach takes the learners to a higher level, it is more student-centered and much more ambitious. Unlike TBP (Task-Based Presentation), tasks of PBL (Project-Based Learning) focuses on the whole term of the academic year. Here more choice and freedom are given to the students and they are sharing information in a way they see it. "Discourse is great when it is true, class-wide exchange" (Fisher, Frey 2008, 62). Teacher's role here is to provide learners with suitable, authentic information, setting up framework where necessary and help them to produce a final product presentation. So, teachers just facilitate the monitor vocabulary study process. Consequently, the stages in PBL (Project-Based Learning) the teacher should go through are less than they were in TBP (Task-Based Presentation), because learners' imagination and flexibility should be provoked. The stages of PBL in vocabulary studies are:

1. Set the context
2. Introduce the target vocabulary
3. Focus on MPF
4. Freer practice (fluency)
5. Feedback/error correction

PBL (Project-Based Learning) lesson frame with a help of project brings the real life into the classroom. It brings facts to life. The American educational theorist John Dewey wrote in his book "Learning by Doing and communicating" that: "I believe that education, therefore, is a process of living, and not a preparation for future living" (Dewey 1897, 77). It is noteworthy that this lesson frame involves real life communicative situations, and needs multi-disciplinary skills to deal with real life communication.

We should also admit one more very helpful lesson frame in vocabulary studies TTT (Test Teach Teach). It focuses on learners' special individual needs and addresses this need suitability. It is mainly useful at an intermediate and higher level where learner may have seen the language before, identify the specific problem and able to work it out. The stages of TTT (Test Teach Teach) in vocabulary studies are:

1. Set the context
2. Test students pre-existing knowledge
3. Teaching - focus on MPF

4. Tests – controlled and freer practice
5. Feedback/error correction

The teacher sets the context carefully through which he gives the learners chance to do a task or activity that reveals their pre-existing knowledge. The diagnostic test here gives a helping hand. The aim of this section is to observe learners' mistakes of target vocabulary, and continue educational process accordingly. The main goal of this phase is to focus on learners' specific, individual needs. The teach phase of TTT in some instance is equivalent to the presentation stage of PPP, it is where the teacher explicitly teaches vocabulary set. The whole process in TTT depends on the results of the test phase. After being sure we produce all possible methodology of vocabulary study and set it in the practice we should test learners' knowledge again with a help of test but much more complicated one focused on the target vocabulary. We use TTT (Test Teach Teach) lesson frame generally on an intermediate and higher level, because intermediate and advanced learners have some background knowledge with what we can plan further teaching.

Conclusion. All these activities result in storing new items in short-termed memory before transferring target vocabulary units into long-term memory, and one key point also to be taken into account is the authenticity of produced materials. Some advanced students often lack motivation due to the fact that they think they know grammar and general vocabulary and do not see the necessity for acquiring more new items, here the teacher's guidance is essential. The proposed teaching methodology will engage students in an interesting, challenging and informative learning process, enhancing their vocabulary and making the teaching process enjoyable and stimulating.

References

- Dewey, J. 1897. "My pedagogical creed", *school journal*, vol.54, 77.
- Fisher, D., & Frey, N. 2008. *Word wise and content rich: Five essential steps to teaching academic vocabulary*. Portsmouth, NH: Heinemann. 2008, 14-122.
- Vargo, Mari, & Laurie, Blass. 2018. *PATHWAYS: Reading, Writing, and Critical Thinking*, National Geographic Learning, Second Edition. 2018, 48-105.
- Schmidt, N. 2000. "Key concepts in ELT: Lexical chunks." *ELT Journal* 54 (4), 2000, 400-401.
- Webb Koran, Stuart. 2007. *Reading in a Foreign Language*, "The effects of synonymy on second-language vocabulary learning", volume 19, 2007, 2-7, 120-136.
- Wilkins, David A. 1972 *Linguistics in Language Teaching*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Workman, G. 2006. *Concept Questions and Time lines*. Chadburn Publishing.

ენა და ენათმეცნიერება

ლექსიკური მიდგომა - ინგლისური ენის შემსწავლელთათვის ლექსიკის სწავლების ტექნიკები და მათი ინტეგრირება განსხვავებულ გაკვეთილების სტრუქტურაში

ეკატერინე ჯულაკიძე

ekaterine.julakidze@atsu.edu.ge

ირმა რუსაძე

irma.rusadze1@atsu.edu.ge

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ქუთაისი, საქართველო

DOI: <https://doi.org/10.52340/atsu.2025.1.25.05>

ლექსიკის სწავლება ენის შემსწავლელთათვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი და საკვანძო საკითხია ნებისმიერი ენის შესწავლის დროს. ლექსიკის შესწავლის მრავალი ენობრივი პრაქტიკა არსებობს, რომლებიც საკმაოდ ეფექტურად ფუნქციონირებენ თანამედროვე სასწავლო პროცესში. მიმდინარე ეტაპზე არსებულ მიდგომებთან ერთად გვსურს შემოგთავაზოთ ინგლისური ლექსიკის სწავლების ერთ ფოკუსში მოქცეული სტრუქტურა რომელიც, პრაქტიკიდან გამომდინარე, შესაბამის შედეგს მოგვცემს ინგლისურ ენის შემსწავლელებში ლექსიკური მრავალფეროვნების მისაღწევად. როგორც ავლნიშნეთ, ლექსიკის სწავლება ერთ-ერთი ძირითადი და პრიორიტეტული საკითხია უცხო ენის შესწავლის დროს, შესაბამისად, ჩვენს მიზანს წარმოადგენს შევასწავლოთ იგი მსურველს ისე, რომ საკომუნიკაციო საშუალება მაქსიმალურად ახლოს იყოს ენის ძირითად საფუძვლებთან, ჟღერდეს ბუნებრივად და თანმიმდევრულად. შესაბამისი ენის ფუნქციური სტრუქტურების გამოყენება მოსაუბრეს საშუალებას მისცემს თავისუფლად ჩაერთოს კომუნიკაციაში უცხო ენის მფლობელთან, ზუსტად და გასაგებად გადმოსაცეს აზრი და ადეკვატურად იქნეს გაგებული მსენელის მიერ. წარმოდგენილი სტატიაში დეტალურადაა გაწერილი საფეხურები, რომელთა გავლაც ინგლისური ენის შემსწავლელს გაუიოლებს უცხო ენის ლექსიკის ათვისება/დამახსოვრებას ერთი მხრივ, და მეორე მხრივ, პედაგოგს მისცემს საშუალებას მარტივად მიაწოდოს შემსწავლელს ახალი შესასწავლი ლექსიკა, სტატიაში წარმოდგენილი ლექსიკის შესასწავლი ტექნიკები დეხმარება ენის შემსწავლელს ზუსტად ჩაწვდეს ახალი სიტყვის მნიშვნელობას, გაიაზროს და გაითავისოს იგი. სტატიაში შემოთავაზებულია უცხო ენის შესწავლის მეთოდების კლასიფიკაცია, რაც ასევე საშუალებას გვაძლევს მოსწავლეს მივაწოდოთ ახალი ლექსიკა თვითწარმოშობისა და თვითშემეცნების გზით. შემოთავაზებული სწავლების მეთოდოლოგია საშუალებას მისცემს მოსწავლეებს ჩაერთონ სასწავლო პროცესში, აღიქვან იგი, როგორც საინტერესო, გამოწვევებით სავსე მასტიმულირებელ აქტობათა ერთობლიობა. პედაგოგები კი წარმოდგენილი

მეთოდოლოგიის საფუძველზე აღწევნ მიზანს: ენის შემსწავლელები საუბრობენ გამართულად, ახლოს შესასწავლი ენის საბაზისო ერთულებთან და მათი მეტყველება არ განხსვავდება ენის მფლობელის მეტყველებისაგან.

საკვანძო სიტყვები: ფუნქციური ენა, მნიშვნელობის ამოცნობა, წვდომა-გაგება, ხმოვანი მინიშნება.

შესავალი. უცხო ენის შესწავლა ზოგადად ძირითადად დამოკიდებულია ენობრივ უნარებზე, მაგრამ შესასწავლი ენის ლექსიკური მარაგის გასაფართოებლად სხვა მრავალი მეთოდი და მიდგომაა საჭირო. სწორად შერჩეული ლექსიკის ელემენტები, ფუნქციურ ენასთან ერთად ეხმარება ენის შემსწავლელს თავისუფლად ისაუბრონ უცხო ენაზე და გაიგონ ენის მატარებლების მეტყველება. უცხო ენის ლექსიკის შესწავლისას ენის შემსწავლელები ხშირად აწყდებიან პრობლემას ახალი სიტყვების გაგების, აღქმის, გათავისები კუთხით. ასევე რთულია ლექსიკისა და გრამატიკის ურთიერთმიმართება დამწყები ენის შემსწავლელთათვის. ზოგიერთი მასწავლებელი აქცენტს აკეთებს გრამატიკული წესებზე და ნაკლებ მნიშვნელობას ანიჭებს ლექსიკას, მაგრამ საინტერესო და მნიშვნელოვანია უილკინსის შეხედულება, რომლის მიხედვითაც: “გრამატიკის გარეშე გარკვეული ინფორმაციის გადმოცემა შეიძლება, მაგრამ ლექსიკის გარეშე არანაირი ინფორმაციის მიღება არ შეიძლება” (Wilkins 1972, 118). წარმოდგენილ ნაშრომში შევეცადეთ შემოგვეთავაზებინა ლექსიკის სწავლების კალსიფიკცირებული მეთოდი, რომელიც ერთის მხრივ პედაგოგს გაუმარტივებს დავალებას - მიაწოდოს ენის შემსწავლელს ინფორმაცია მარტივად და საინტერესოდ, ხოლო მეორეს მხრივ დახმარება უცხო ენის შემსწავლელს ახალი ლექსიკის მნიშვნელობის წვდომა-გაგებაში პირველ ეტაპზე, ხოლო პერსპექტივაში მათ ფუნქციურად გამოყენებაში მეტყველების დროს. ნაშრომში შემოთავაზებული ყველა ტექნიკა მნიშვნელოვანი და პრაქტიკულია. მნიშვნელოვანია აგრეთვე, თუ რა ტიპის გაკვეთილის ფორმატი შეიძლება გამოვიყენოთ ახალი ლექსიკის სასწავლებლად, და აქ ასევე გასათვალისწინებელია სამიზნე ჯგუფის ენის ცოდნის დონე და მასალების ავთენტურობა-რელევანტურობა. ამ აქტივობათა ერთობლიობა იწვევს ახალი ენობრივი ერთეულების მოკლევადიან მეხსიერებაში შენახვას მანამ, სანამ მოხდება სამიზნე ენობრივი ერთეულების გრძელვადიან მეხსიერებაში გადატანა. ხშირად ენის შემსწავლელები ფიქრობენ, რომ ზოგად გრამატიკული წესებსა და ელემენტარულ სამეტყველო ლექსიკის ფლობა საკმარისია ინფორმაციის გადასაცემად, მაგრამ თუკი მიზანი გამართული საუბარი და ენის მატარებლებთან ადეკვატური, რელევანტური დისკუსიის წარმართვაა,

ე. ჯულაყიძე, ი. რუსაძე

იზრდება მასწავლებლის როლი და ჩართულობა სწავლის პროცესში, მათი მხრიდან ხელმძღვანელობა, სწორი მიმართულების მიცემა, ამ მხრივ მრავალფეროვანი მიდგომებისა და ტექნიკების გამოყენება აუცილებელი და გარდაუვალია.

ლექსიკის სწავლების ტექნიკა. ლექსიკის სწავლება ძალიან რთული და ფაქიზი საკითხია, რადგან იგი პირდაპირ კავშირშია სიტყვის მნიშვნელობის სწორად გაგება-გააზრებასთან და უკავშირება მთლიანად ტექსტის, კონტექსტის აღქმას. ამოცანა კიდევ უფრო რთულდება როცა სამიზნე ჯგუფის წარმოადგენს ESL (ინგლისური, როგორც მეორე ენა), შესაბამისად ახალი სამიზნე ენის შეთავაზება უნდა მოხდეს მოქნილად და მაქსიმალურად გასაგები გზით. ყველზე სწორი ტექნიკა რომელიც უპრიანია სამიზნე ენის არსის გასაგებად არის შემსწავლელთა ჩართულობა და მათ მიერ სიტყვის მნიშვნელობის ამოცნობა, ამ მიზნის მისაღწევად შეიძლება გამოყენებული იყოს:

- სინონიმები
- ანტონიმები
- პერიფრაზიება/მაგალითების მოყვანა
- ვიზუალური საშუალებების გამოყენება: ნახატები/ ფოტოები/ გამოსახულებები
- სხეულის ენის გამოყენება: მიმიკა/ჟესტები
- ცალკეულ საგანზე, ნივთზე მინიშნება

ჩამოთვლილი საშუალებებიდან მასწავლებელმა შეიძლება გამოიყენოს ერთი ან რამოდენიმე მექანიზმი სიტუაციიდან გამომდინარე მანამ, სანამ არ დარწმუნდება რომ ჯგუფმა გაიგო ახალი სამიზნე სიტყვის მნიშვნელობა, მაგრამ თუ ვგრძნობთ, რომ ეს საშუალებები არ არის საკმარისი და ენის შემსწავლელს სჭირდებათ მეტი განმარტება სიტყვის არსის უკეთ გასაგებად, შესაძლებელია დამატებით მივმართოთ:

- ტექსტს/კონტექსტს
- ხუმრობებს (თუ კლასის დონე იძლევა ამის საშუალებას)
- ხმოვანი მინიშნებებს
- დაუსრულებელი წინადადებებს

ვიზუალური ტიპის შემსწავლელისთვის სამიზნე ლექსიკის შეწავლისას უპირატესობა ენიჭება გამოსახულებებს, ფოტოებს და ნახატებს, გამოცდილებით დადასტურებულია, რომ ყველა დონის შემსწავლელები ახალ სიტყვებსა და ფრაზებს უფრო ცხადად და ადვილად იმახსოვრებენ საგნებზე, ნივთზე მინიშნების დახმარებით. ხშირად ვიზუალური მასალა ჯადოსნურ საშუალებად გვევლინება, განსაკუთრებით მაშინ თუკი ენის შემსწავლელს უჭირს ახალი სიტყვის მნიშვნელობის აღქმა და ჩვენ გვაქვს მისი ვიზუალიზაციის საშუალება.

ასევე ძალიან ხელსაყრელი ტექნიკაა სხეული ენის გამოყენება სამიზნე ლექსიკი გაგების თვალსაზრისით. ლექსიკის სწავლების პროცესში შესაძლებელია გამოყენებულ იქნას პოზა, ჟესტი, მიმიკა და სახის გამომეტყველება, ყველაზე მარტივი მაგალითია რიცხვების სწავლებისას თითების დახმარება 1-დან 10-მდე რიცხვების მისათითებლად. ან დიალოგის იმპროვიზაცია, ორი ადამიანის შეხვედრის დროს ხელი ჩამოართმევს დემონსტრირება მისი აღმნიშვნელი ფრაზის გაგების მიზნით. შესაძლებელია ასევე რექციების გამოხატვა, ჟესტების ჩვენება მსგავსი სიტყვის მნიშვნელობის გადმოსაცემად.

უდაოდ, სამიზნე სიტყვის საფუძვლიანი გაგებისთვის საუკეთესო გზაა **კონტექსტი**, ტექსტში მოცემული მინიშნებების ან ნიშნების გამოყენება, რომლებიც გარს აკრავს უცნობ სიტყვას და ეხმარება მნიშვნელობის გამოცნობაში, ეს ტექსტი შეიძლება შეიცავდეს სიტყვებს, ფრაზებს ან გამოთქმებს, რომელთა პირდაპირი და დაცალკავებული თარგმანი არ იძლევა სამიზნე სიტყვის ადეკვატურ მნიშვნელობას, მაგრამ კონტექსტში ცალკეული ლექსიკური ერთეულების დაჯგუფება გვაძლევს სიტყვის მნიშვნელობის ცხადად ამოცნობის საშუალებას. შესაბამისად, კონტექსტი არის სწორედ ის საკვანძო მექანიზმი, რომელიც გაგვიყვანს სამიზნე ლექსის ზუსტ მნიშვნელობაზე.

არსის/მნიშვნელობის შემოწმების შეკითხვის (CCQ) მნიშვნელობა სამიზნე ლექსიკი შესწავლის დროს, მათი შედეგა და გამოყენება.

თუკი, სამიზნე ლექსიკის არსის გაგებისათვის, ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი ტექნიკითა და მეთოდით (ზეპირი, ვიზუალური, ინსტრუმენტალური) ვერ ვაღწევთ მიზანს ჯგუფთან: სამიზნე ლექსიკის მნიშვნელობა არაა ბოლოდღე გაგებული, და/ან მასწავლებელს სურს დარწმუნდეს და გადაამოწმოს რომ ჯგუფთან მიაღწია მიზანს და სიტყვის დეფინიცია ნამდვილად გასაგებია ენის შემსწავლელთათვის, ამ შემთხვევაში ყველაზე ხელსაყრელ და სანდო მეთოდად შეგვიძლია განვიხილოთ მნიშვნელობის შემამოწმებელი შეკითხვები, ე.წ. CCQ. იგი საუკეთესო ინსტრუმენტია არა მარტო ლექსიკის სწავლების მეთოდიკაში, არამედ გრამატიკის სწავლების პროცესშიც. შესაბამისად ძალიან მნიშვნელოვანია მათი ფორმირების, შედეგების წესის დაცვა: CCQ შეკითხვა აუცილებლად არის დახურული ტიპის და არ შეიცავს უშუალო სამიზნე ლექსიკას.

CCQ შეკითხვის უპირატესობა მდგომარეობს შემდეგში:

- იგი მოიცავს მნიშვნელობის ძირითად ასპექტს
- არ ახდენს ფოკუსირებას არარელევანტურ საკითხზე
- დაუშვებელია სამიზნე ელემენტის გამოყენება (ჩვენს შემთხვევაში ლექსიკური ელემენტის)

ე. ჯულაყიძე, ი. რუსაძე

CCQ ტექნიკას ყოველთვის დადებით შედეგზე გავყავართ. ვორკმანის მიხედვით: ” CCQ მნიშვნელობის შემამოწმებელი შეკითხვების გამოყენება ძალიან მოსახერხებელია ლექსკის შესწავლის შემთხვევაში, რადგან იგი სასარგებლოა როგორც მნიშვნელოვანი შემსწავლელთათვის ასევე მასწავლებელთათვის და ეხმარება მათ სასურველი შედეგის მიღწევაში...” (Workman 2006, 11).

MPF სისტემა. ლექსიკის სწავლების ზემოთ ხსენებული პრაქტიკის განხორციელების შემდეგ, (რაც სამიზნე ენის სიტყვის მნიშვნელობის გაგებაზე იყო ფოკუსირებული და შესაბამისი შემამოწმებელი შეკითხვებით მნიშვნელობის არსის გაგების გადამოწმების) გადავდივართ ისეთ სისტემურ ბლოკზე რომელიცაა სიტყვის **მნიშვნელობის, წარმოთქმის და ფორმის** პრაქტიკა, ე.წ. MPF სისტემა. აღნიშნული მეთოდი ერთიორად განამტკიცებს ენის შემსწავლელში უკვე არსებულ ცოდნას, დახვეწავს მათ სწორ წარმოთქმას და უფრო ღრმად ჩაგვახედებს ენის შიდა სტრუქტურაში. ვთანხმდებით, რომ ლექსიკური ერთეულის *მნიშვნელობა* არის ის ქვაკუთხედი რომელზეც უნდა აშენდეს მოსამუშრემდე მისატანი ინფორმაცია, ამისათვის კი საჭიროა მისი სწორად წარმოთქმა, რაც მრავალფეროვანი ჯგუფური თუ ინდივიდუალური სავარჯიშოების დამხმარებით მიიღწევა ენის შემსწავლელში. აღნიშნული სავარჯიშოები ეხმარება ენის შემსწავლელს ბუნებრივი საუბრის წარმოებაში, სიტყვათა ენის მატარებლებთან მიახლოებულ და მსგავს არტიკულაციაში. სიტყვათა სწორი წარმოთქმა პირდაპირ კავშირშია მათ სწორ წერასთან, რადგან ინგლისური მართლწერის სისტემა საკმაოდ დამახინჯებულია არაინგლისურენოვანი შემსწავლელისათვის და სწორი წარმოთქმა ეხმარება მათ მართლწერის გაუნჯობებაში.

როდესაც სტუდენტებმა იციან და ესმით ახალი სამიზნე სიტყვის მნიშვნელობა, ასევე სწორად წარმოთქვამენ მას, შემდეგი ნაბიჯია აუხსნათ მათ, რომ წინადადებაში თითოეულ სიტყვას აქვს თავისი გრამატიკული ფორმა, და ასევე უჩვენოთ მისი წერილობითი სტრუქტურა. ენის მატარებლები არ ფოკუსირდებიან გრამატიკულ ფორმებზე კომუნიკაციისას, უცხოენაზე საუბრისას ამ ფორმების გამოყენება შეიძლება რთული იყოს. ისინი უფრო მეტად ფოკუსირდებიან მნიშვნელობაზე და ხშირად ირჩევენ სიტყვას, რომელიც უკეთ იციან, მაგრამ არაბუნებრივად საუბარი მსმენელისთვის უფრო რთული გასაგებია, რადგან ზოგიერთი გრამატიკული ფორმა და თავისებურება გამოტოვებულია ან არასწორად არის გამოყენებული. სამიზნე ლექსიკის სწავლების საბოლოო ეტაპზე, ჩვენ უნდა დავაზუსტოთ სიტყვის *ფორმა*, ავუსხნათ და დავუკონკრეტოთ მათ თუ რა *მეტყველების ნაწილია* ის გრამატიკილად, მივცეთ სტუდენტებს მკაფიო გაგება სიტყვის ფუნქციის, უფრო ზუსტად ავუსხნათ და ვაჩვენოთ სიტყვის ფორმა ცალკე და შემდეგ მოცემულ წინადადებაში. სტუდენტების

არსებული ცოდნის საფუძველზე ვაზუსტებთ, არიან თუ არა ეს ახალი სიტყვები არსებითი სახელები, ნაცვალსახელები, ზმნები, ზედსართავი სახელები, ზმნიზედები, არტიკლები და ა.შ. როდესაც მოსწავლე აცნობიერებს ფორმის მნიშვნელობას სიტყვის მნიშვნელობის გასაგებად, ისინი უფრო მოტივირებულები ხდებიან თავად გამოიყენონ ისინი. ტრადიციული გრამატიკა ფოკუსირდება ზოგად წესებსა და მათ სწორ გამოყენებაზე საუბრებში. თუმცა, იმის გაგება, თუ როგორ აუნჯობეს ფორმა კომუნიკაციას, აძლევს მათ მეტ თავდაჯერებულობას და უბიძგებს გამოიყენონ ის ყოველდღიურ კომუნიკაციაში. ფორმების მეშვეობით მოსწავლეები უკეთ აცნობიერებენ ენის მოქნილობას, მათ შეუძლიათ ადვილად შენიშნონ ისინი რეალურ კონტექსტში და შესაბამისად ენის შემსწავლელი უკვე გააზრებულად და მიზანმიმართულად იყენებენ ამა თუ იმ მეტყველების ნაწილს გაბმულ საუბარში.

სწორი გაკვეთილის სტრუქტურის შერჩევა სამიზნე ლექსიკის სწავლებისას. ლექსიკის შესწავლისას სიტყვის მნიშვნელობის გაგების, მისი იდენტიფიკაციისა და ამოცნობის, შემდეგ ახალი ლექსიკური ერთეულის დამუშავების, წარმოთქმაზე ვარჯიშისა და სისტემურად განხილვასთან ერთად უაღრესად მნიშვნელოვანია თურათიპის გაკვეთილის სტრუქტურით მოხდება მისი მიწოდება ჯგუფზე. გაკვეთილის სტრუქტურები ბევრი და მრავალფეროვანია, მაგრამ მათი არჩევისას გათვალისწინებული უნდა იყოს სამიზნე ჯგუფის კატეგორია, ასაკობრივი ჯგუფი, შემსწავლელთა საბაზისო ცოდნა და დონე.

ყველაზე გავრცელებული სტრუქტურებია: PPP (წარდგენა, პრაქტიკა, საბოლოო შედეგი) გაკვეთილის ჩარჩო, რომელიც შეგვიძლია ასე წარმოვიდგინოთ:

ეს გავრცელებული და კარგად აპრობირებული მეთოდია, სანდო და ვალიდური, თუმცა ზოგიერთი პედაგოგი უპირატესობას ანიჭებს TBP-ის (დავალეზაზე ორინტირებული პრეზენტაცია) ან PBL-ის (პროექტზე ორინტირებული სწავლება) ან უფრო ხშირად TTT-ის (ტესტი, სწავლება, ტესტი) საგაკვეთილის სტუქტურას. თითოეული მათგანს გააჩნია განსხვავებული არქიტექტონიკა და აქტივობათა თანამიმდევრულობა, რასაც განსაზღვრავს გამოყენების არეალი, როგორიცაა: ენის შემსწავლელთა საბაზისო ცოდნა, ზოგადი განათლების დონე, ასაკობრივი ჯგუფი და პედაგოგის მიზანი. მასწავლებელთათვის მათი

ე. ჯულაყიძე, ი. რუსაძე

ცოდნა და ფლობა ერთგვარად სავალდებულოა, რადგან სწორად შერჩეული და დაგეგმილი აქტივობებით მიიღწევა ენის შესწავლელობაში მიზანი, ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი მეთოდიკა თუ პრაქტიკა კი ხორციელდება და მოსწავლეებამდე მიდის აღნიშნული გაკვეთლის სტრუქტურის მეშვეობით.

დასკვნა. წარმოდგენილ ნაშრომში დეტალურად და თანმიმდევრულადაა გაწერილი ენის შესწავლელობის რეკომენდირებული თანამედროვე მიდგომები და მეთოდები. მათი სისტემურად გამოყენება ერთიორად გაუიოლებს პედაგოგს მიზნის მიღწევას: შესასწავლი ლექსიკური ერთეულების მარტივად მიწოდება ენის შესწავლეობაში და მათ გრძელვადიან მეხსიერებაში ტრანსფორმირება, რაც აისახება ენის ადეკვატურ ფლობაში და სრულფასოვანი დისკურსის წარმართვაში. მეორეს მხრივ კი უზრუნველყოფს შესწავლელობა მაქსიმალურ ჩართულობას სასწავლო პროცესში, გაკვეთილის მარტივ და სასიამოვნო აქტივობად აღქმასა და მათ დაინტერესებას ენის კონცეპტის მიმართ.